

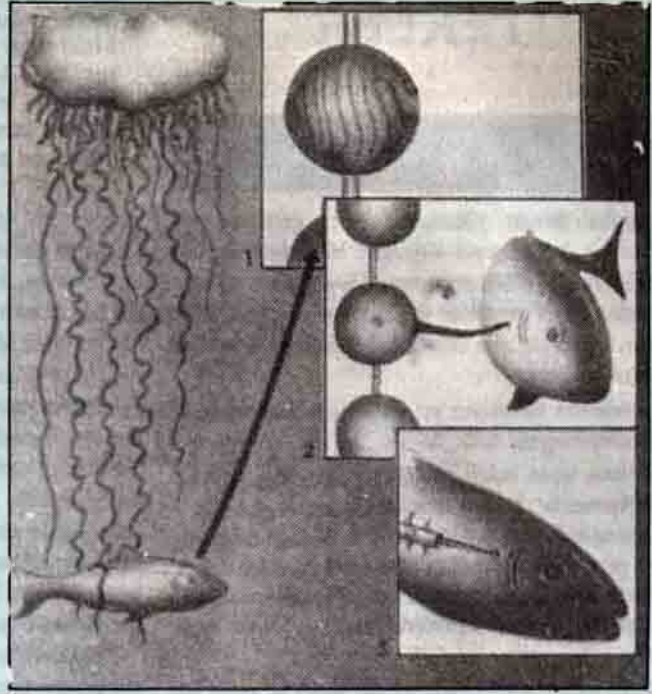
PORTEKİZ KALYONUNUN

AĞIR TOPLARI

Portekiz kalyonu adı verilen mavi renkli bir deniz anası türü (Physalla), evrimsel basamakta ilkel bir organizma olmasına karşın, etkili iğnesiyle avını öldürmek için gelişmiş bir mekanizmaya sahiptir. Hayvanın vücudundan 10 m. aşağılara kadar uzanabilen uzun kavrama organları, bir balık ya da insan dokunduğunda harekete geçen milyonlarca dikenli hücrelerle kaplıdır.

Hücrenin küresel kapsülü içinde kıvrımlı, kamçı gibi içi boş bir iplik bulunur. Yale Üniversitesi'nden Willard Hartman'ın açıklamasına göre, kapsül herhangi bir biçimde uyanırdığında, bu iplik aniden dışarı doğru fırlar.

Bir kez ipliğin keskin ucu avın derisine girer mi; artık iş bitmiştir. İpliği çevreleyen sırt tabakasının üzerindeki ince iğneler, güçlü bir zehir salgılanıncaya kadar avı tutarlar. Kral kobra yılanının zehrine benzeyen bu zehir, avı paralize (felç) eder ve öldürür. Bundan sonra kavrama organları harekete geçer ve avı, yukarıya, havanın beslenme organına getirirler. Bir miligram zehir salgılanması için ise 24.000 hücre gereklidir. Ancak, yine de bu

Portekiz kalyonu'nun kavrama organlarında milyonlarca dikenli hücre vardır. Bu hücrelerin herbirinde bulunan kıvrımlı iplikler (1), bir temas halinde dışarı fırlar (2), dikenli çıkıntılar zehir enjekte edilinceye kadar avı tutarlar.

organlarla temas eden insanlar, bu deneyimlerini sanki kızgın ok yağmuruna tutulmalarına benzetiyorlar. et yumuşatıcısı veya alkol (tuvalet ispiritosu, parfüm, ya da yüksek dereceli bir likör) zehiri etkisizleştiriyor, buna karşın tatlı su, zehirlin etkisini artırıyor.

Bu güne kadar, Portekiz

Kalyonunun iğnesinden ölen olduğu bildirilmemiş; fakat bu yüzden acil tedavi görenler bile bu hayvanın yakın bir akrabası (sea wasp)'na rastlamadıkları için kendilerini şanslı sayıyorlar. Çünkü bu hayvanın zehiri, bir insanı üç dakika içinde öldürebiliyor.

SCIENCE DIGEST'dan

Kendini bil! kuralının amacı, yalnızca gururumuzu yenmek değil, kendi değerlerimizi de anlamaktır.

M.T. ÇİÇERO

Açıkgözlülük ve mutluluk kesinlikle bir araya gelmezler. Öyleyse bunlar birbirlerini tanıyabilirler mi?

B. FRANKLIN